

**Conferentie over:
Overbevolking in Belgische gevangenissen.
Naar een behoorlijk detentieregime.”**

Gehouden in Antwerpen

Het perspectief van een docente.

Ik kwam 18 jaar geleden in Antwerpen aan en leerde al snel dat Vlamingen hun "*huisje, tuintje, boompje*" koesteren: dat stukje privé waar ze alleen kunnen zijn. Ironisch genoeg tolereren dezelfde mensen dat in hun gevangenissen drie personen 9 m² delen – minder ruimte dan de wet voorschrijft voor één melkkoe.

Als persoonlijke ruimte essentieel is voor 11 miljoen Belgen, waarom zou het dat dan niet zijn in Belgische gevangenissen?

Laten we even binnenkijken in de gevangeniswereld. Niet zonder eerst Dostojewski te citeren uit *Het huis van de doden* (1862): "*De mate van beschaving in een samenleving kan worden beoordeeld door haar gevangenissen te betreden*".

België telde op 15 april 2025 20.346 personen in detentie: 12.877 gedetineerden en de rest met alternatieve straffen. De maximale capaciteit van alle Belgische gevangenissen samen is 10.500. Dat betekent dat 1.500 mensen cellen delen die daar niet voor bedoeld zijn. En nee, dit komt niet door meer criminaliteit – het systeem controleert meer, straft even hard en re-integreert minder.

Maar de cijfers zijn niet het ergste. Het ergste is wat er gebeurt als je iemand 22 uur per dag opsluit in een hok waar gegeten, geslapen en geleefd wordt – rokers naast niet-rokers, gewelddadige naast berouwvolle daders. Terwijl de VN 4 m² per gevangene voorschrijft (Nelson Mandela-regels), kunnen zij hier niet eens hun benen strekken. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens veroordeelt België hier al jaren voor, maar we betalen liever boetes dan cellen te verbeteren.

Een gevangenis zou een plek moeten zijn waar fouten tot leren leiden. Maar hoe? Een leerling van mij, een recidiverende dief, zei het zo: "*Juf, ik kan niets anders. Toen ik vier was, nam mijn vader me al mee om in te breken – ik paste door de kleinste raampjes.*" Geloof je echt dat zo iemand "gerehabiliteerd" raakt na jaren op de grond te slapen, met beperkte psychologische begeleiding of opleidingskansen?

Als we scholen voor onze kinderen kiezen, letten we op het pedagogisch project, de infrastructuur en de klasgrootte. Waarom accepteren we dat gevangenissen - die recidive zouden moeten tegengaan - aan alle basisvoorzieningen tekortkomen?

De Raad van Europa waarschuwt in zijn *White Paper on Prison Overcrowding* dat bij 90% bezetting de overbevolking acuut wordt. Dit zou autoriteiten moeten aanzetten tot directe actie om instorting van het systeem te voorkomen.

België kreeg al meerdere dwangsommen wegens overbevolking en wantoestanden. Verbetering is niet direct in zicht, maar velen werken aan oplossingen.

Met dit doel organiseerden de Universiteit Antwerpen en de *Humanistische Bond* op 26 april een conferentie met magistraten, experts en ex-gedetineerden. Elke kans die we laten liggen om een gedetineerde zijn rechten te garanderen, is een verloren kans op re-integratie. In Belgische gevangenissen worden dagelijks mensenrechten geschonden – in onze naam. Hoe lang laten we dit nog toe?

Ana Ferrando Benedicto, EPEA-vertegenwoordiger van de westelijke regio